

บริการจดหมายเหตุดิจิทัล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Sukhothai Thammatirat Open University
Digital Archiving Services

วารากรณ์ ยงบรรทม

สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
e-mail: waraporn2314@gmail.com

บทคัดย่อ

จดหมายเหตุดิจิทัลคือรูปแบบใหม่ของเอกสารจดหมายเหตุที่สร้างขึ้น รวบรวมไว้ บันทึก และค้นหาข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ พกพา แอปพลิเคชัน กล้องถ่ายภาพดิจิทัล โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ มาใช้ในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน ข้อมูลที่จัดเก็บจะอยู่ในรูปไฟล์เอกสารซึ่งมีหลากหลายชนิด เช่น ตัวอักษร ภาพ เสียงและสื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น โดยใช้ฮาร์ดแวร์หรือซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมสำหรับ จัดเก็บและบริหารจัดการจดหมายเหตุดิจิทัล เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติตาม พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560 การให้บริการเอกสาร จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยจึงได้มีการพัฒนาจากเอกสารในรูปแบบกระดาษหรือแอนะล็อกไปสู่รูปแบบ จดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์และจดหมายเหตุดิจิทัล เพื่อนำข้อมูลไปใช้งานได้อย่างเหมาะสมกับ ยุคสมัย ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันได้ในเวลาอันรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการควรคำนึงถึงข้อจำกัดทางด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ การให้บริการจดหมายเหตุดิจิทัล ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเป็นผลกระทบตามมาในภายหลัง

คำสำคัญ:

จดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์, จดหมายเหตุดิจิทัล, คลังสารสนเทศดิจิทัล

Abstract

Digital archives are new forms of archival documents that are created, archived, save and search using advanced digital tools, devices and technologies such as computers, cell phones, tablets, digital cameras, computer programs and online media used in communication performance and collaboration. The stored data is in a variety of file formats, such as letters, images, sound and multimedia, using the appropriate hardware or software for storing and managing digital archives.

To comply with the National Strategic Plan under the Digital Development for Economic and Social Development Act, BE 2560 (1960), University archival services were developed from paper or analog documents into electronic archives and digital archives. To use the data appropriate to the era. Users can access and share information in a fast time. However, both providers and recipients should take into account the legal and regulatory limitations associated with digital archival services. In order to prevent problems that will be affected later.

Keywords:

Electronic Archives, Digital Archives, Digital Repository

บทนำ

หน่วยจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นหน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่จัดหา รวบรวม จัดระบบมาตรฐานการเก็บรักษา อนุรักษ์ จัดทำเครื่องมือช่วยค้น ให้บริการและเผยแพร่สารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย เพื่อสนับสนุนภารกิจของมหาวิทยาลัยด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ข้อมูลจากจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยเป็นข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ บ่งชี้ให้เห็นอัตลักษณ์ขององค์กร ถือเป็นข้อมูลหรือ สารสนเทศที่มีความสำคัญยิ่ง สมควรเก็บรักษาไว้ ปัจจุบันหน่วยจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยได้ตระหนัก ถึงความสำคัญของเอกสารจดหมายเหตุในสังคมยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นกระแสสังคมในยุคที่มีการนำ เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์มาใช้กันอย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวัน ฉะนั้นหน่วย จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยจึงได้มีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดการเอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยให้ทันสมัย สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน โดยเน้นการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้บริการและ การใช้ข้อมูลร่วมกันได้ ทั้งนี้เพื่อสนองตอบนโยบายรัฐบาลยุคประเทศไทย 4.0 และให้สอดคล้องกับ แผนยุทธศาสตร์ชาติตามพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560 โดย การนำเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมผนวกกับหลักวิชาการด้านจดหมายเหตุ รวมถึงการนำมาตรฐานการจัดทำคำอธิบายจดหมายเหตุระหว่างประเทศ (General International Standard Archival Description – ISAD(G) มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และทำรายการ เอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และสงวนรักษา เอกสารต้นฉบับ เพื่อป้องกันไม่ให้เอกสารสำคัญเกิดการชำรุด สูญหายหรือถูกทำลายไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น หน่วยจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จึงได้มีการจัดทำโครงการจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์และ จดหมายเหตุดิจิทัล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชซึ่งมีทั้งหมด 4 รูปแบบ ได้แก่ โครงการ จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ระบบลงทะเบียนและสืบค้น สารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย คลังสารสนเทศดิจิทัล ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอาน และจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยออนไลน์ รายเดือน โดยเฉพาะรูปแบบสุดท้ายคือ จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์ รายเดือน เป็นการพัฒนางานบริการจดหมายเหตุดิจิทัลซึ่งเป็นการสร้างเอกสารดิจิทัลตั้งแต่ต้นกำเนิด

(Born digital) เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยผ่านสื่อหลากหลายช่องทาง ซึ่งจะแสดงผลในรูปแบบ e-Magazine หรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) เป็นการแชร์ข้อมูลเพื่อส่งเสริมการใช้เอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น งานบริการจดหมายเหตุดิจิทัลทั้งสี่รูปแบบให้ผลการสืบค้นที่แตกต่างกัน ผู้ใช้สามารถเลือกรูปแบบที่ให้ข้อมูลเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน ส่วนเทคนิคและวิธีการในการจัดการจดหมายเหตุดิจิทัลทั้งสี่รูปแบบจะมีความแตกต่างและซับซ้อนกว่าการจัดการจดหมายเหตุแบบดั้งเดิมที่เป็นกระดาษหรือแอนะล็อก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับซอฟต์แวร์ที่นำมาใช้และรูปแบบของเนื้อหาที่จะนำเสนอ จากการพัฒนาการให้บริการเอกสารจดหมายเหตุจากรูปแบบดั้งเดิมให้เป็นบริการจดหมายเหตุดิจิทัลของหน่วยจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้สารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการเอกสารจดหมายเหตุดิจิทัลในอนาคต สามารถตอบโจทย์ความต้องการขององค์กรและสังคมได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามการให้บริการสารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยภายใต้ข้อจำกัดในด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน อาจส่งผลต่อการเข้าถึงจดหมายเหตุดิจิทัลที่เป็นข้อมูลลับ หากนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้งานหรือเผยแพร่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือกระทบต่อผลประโยชน์ของภาครัฐได้ ดังนั้นในการให้บริการจดหมายเหตุดิจิทัลของหน่วยจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานจดหมายเหตุประเภทอื่น ๆ ก็ตาม ควรพิจารณาถึงผลกระทบทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการจดหมายเหตุดิจิทัลร่วมด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดการเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยให้ทันสมัย ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้งานในรูปแบบที่เหมาะสมกับยุคสมัย
2. เพื่อพัฒนาค้นข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัลจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย ให้เป็นแหล่งบริการข้อมูลที่ทันสมัย เน้นการเข้าถึงและการใช้ข้อมูลร่วมกันได้
3. เพื่อพัฒนาระบบมาตรฐานการจัดเก็บ อนุรักษ์และสงวนรักษาเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย ป้องกันไม่ให้เอกสารสำคัญขององค์กรเกิดการชำรุด สูญหายหรือถูกทำลาย

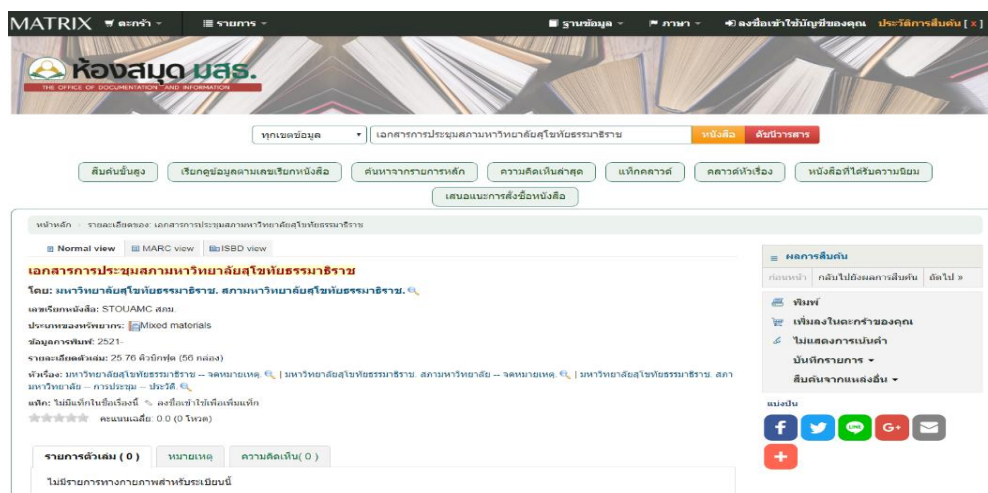
ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ

หน่วยจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย สำนักบรรณสารสนเทศได้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้บริการเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยให้ทันสมัย สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน รวมถึงการแบ่งปันหรือใช้ข้อมูลร่วมกันได้ จึงได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดทำจดหมายเหตุดิจิทัล ซึ่งมีทั้งหมด 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) โครงการจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ 2) ระบบลงทะเบียนและสืบค้นสารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย 3) คลังสารสนเทศดิจิทัล ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน และ 4) จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์ รายเดือน

1. โครงการจัดหมายเหตุมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ

เป็นการจัดเก็บและสืบค้นเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยที่ผ่านการคัดเลือกแล้วว่ามี ความสำคัญและมีความต้องการใช้งานค่อนข้างสูง อาทิ เอกสารความเป็นมาในการก่อตั้งมหาวิทยาลัย เอกสารการประชุมผู้บริหารมหาวิทยาลัยในสมัยแรก โครงการจัดตั้งหน่วยงานในสังกัดมหาวิทยาลัย และภาพถ่ายในอดีต เป็นต้น โดยการสร้างระเบียบที่เป็นตัวแทนเอกสาร สามารถสืบค้นแบบออนไลน์ ผ่านโอแพ็ก (OPAC) ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Matrix ของสำนักบรรณสารสนเทศ การวิเคราะห์ และทำรายการเอกสารจดหมายเหตุในรูปแบบการลงรายการที่เครื่องคอมพิวเตอร์อ่านได้ (MARC format) โดยนำมาตราฐานการจัดทำคำอธิบายจดหมายเหตุระหว่างประเทศ (ISAD (G): General International Standard Archival Description) โดยเลือกใช้มาตรฐานบางรายการมากำหนด โครงสร้างของข้อมูลและใช้หลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไข เพิ่มเติม (AACR2R) เลือกกลุ่มเขตข้อมูลและเลือกประเภทของระเบียบ (Type of record) เป็นวัสดุผสมหลายรูปแบบ (Mixed materials-(MX)) รวมทั้งเลือกการนำเสนอหรือเผยแพร่เนื้อหาในลักษณะ ของการรวมกลุ่มเอกสาร (Collection) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำนักบรรณสารสนเทศ และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ฝ่ายบริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561, หน้า 64) ผู้ใช้สามารถสืบค้นและเข้าถึงจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ใน ระบบห้องสมุดอัตโนมัติได้ทางเว็บห้องสมุด มสธ. <http://library.stou.ac.th/> ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 เข้าไปที่เว็บห้องสมุด มสธ. <http://library.stou.ac.th/> พิมพ์คำค้นในช่อง “ค้นหา สื่อการศึกษาในห้องสมุด มสธ.” คลิกปุ่ม “Search” ด้านขวามือ

ภาพที่ 1 เมนูสืบค้น “จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ”

1.2 ผลการสืบค้นเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยให้รายละเอียดทางบรรณานุกรม ได้แก่ เลขหมู่ ประเภทของทรัพยากร ข้อมูลการพิมพ์ รายละเอียดตัวเล่มและหัวเรื่อง สามารถเรียกดู

ข้อมูลในรูปแบบ MARC View และรูปแบบคำอธิบายรายการบรรณานุกรม (ISBD view) ได้ รวมถึงการเก็บผลการสืบค้นเพื่อเรียกดูข้อมูลในภายหลังได้ นอกจากนี้ผู้ใ้ยังสามารถแบ่งปันข้อมูลที่ได้รับการสืบค้นผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นการขยายกลุ่มผู้ใช้เอกสารจดหมายเหตุให้กว้างขึ้นและประหยัดเวลาในการสืบค้นใหม่

ภาพที่ 2 ผลการสืบค้นในรูปแบบ “MARC View”

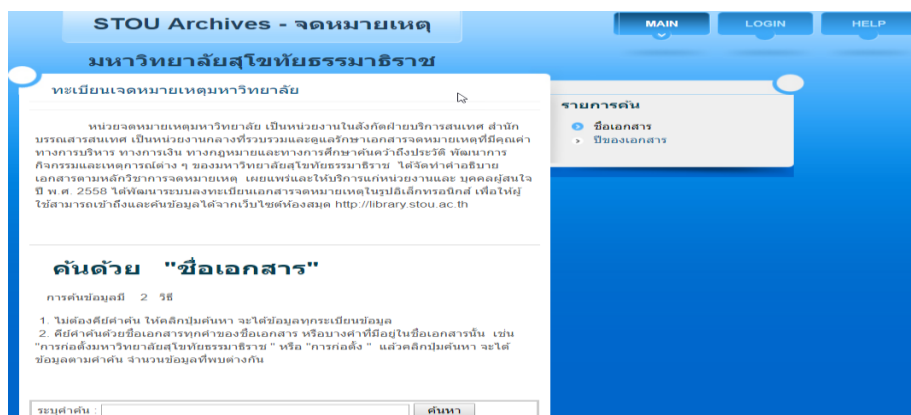
2. ระบบลงทะเบียนและสืบค้นสารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย

เป็นฐานข้อมูลสำหรับการลงทะเบียนและสืบค้นเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรณาราช ซึ่งผู้ใ้สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านทางเว็บห้องสมุด มสธ. <http://library.stou.ac.th/> และสามารถอ่านเอกสารฉบับเต็ม (Full text) ได้ด้วยตนเอง ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น อาทิ ชื่อเอกสาร ชื่อกลุ่มย่อยเอกสาร คำอธิบายเอกสาร สภาพเอกสาร เงื่อนไขการเข้าถึง เลขทะเบียน ปีเกิดของเอกสาร เอกสารฉบับเต็ม และแหล่งจัดเก็บอื่น เป็นต้น ในการจัดการฐานข้อมูลมีขั้นตอนที่สำคัญคือ การเตรียมเอกสารต้นฉบับที่เป็นกระดาษ เพื่อแปลงให้เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์และเป็นจดหมายเหตุดิจิทัลซึ่งค่อนข้างซับซ้อน เริ่มตั้งแต่การแบ่งกลุ่มเอกสาร คัดเลือกเอกสาร กำหนดรหัสเอกสาร แปลงเอกสารให้เป็นไฟล์ดิจิทัล ตรวจสอบความถูกต้องของไฟล์ดิจิทัล จัดเตรียมข้อมูลตามเขตข้อมูลเพื่อบันทึกลงในระบบ อัปโหลดไฟล์ขึ้นระบบ ตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลในระบบให้ถูกต้องอยู่เสมอ หากพบปัญหาในการอัปโหลดไฟล์ขึ้นระบบไม่ได้ต้องหาสาเหตุและทำการแก้ไข เช่น การลดขนาดไฟล์ให้เล็กลง เพื่อให้อัปโหลดไฟล์ได้ และการแบ่งไฟล์เพื่อให้มีขนาดเล็กลงจนกว่าจะสามารถอัปโหลดไฟล์ขึ้นระบบได้ เทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการจัดการฐานข้อมูลนี้คือ โปรแกรม MySQL ใช้ในการบริหารจัดการระบบ และใช้ภาษา PHP ในการกำกับการทำงานของคำสั่งต่าง ๆ (วีรญา สุติราช และวราภรณ์ ยงบรรทม, 2559, หน้า 385) ส่วนโปรแกรมที่ใช้ในการบีบอัดไฟล์เพื่อให้ไฟล์มีขนาดเล็กลงคือ โปรแกรม Free PDF compressor และโปรแกรมที่ใช้ในการแบ่งไฟล์เพื่อให้ไฟล์มีขนาดเล็กลงคือ โปรแกรม PDFill FREE PDF Tools ผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ระบบลงทะเบียนและสืบค้นสารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยคือ ทำให้ผู้ใ้เข้าถึงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ฉบับเต็มผ่านทางอินเทอร์เน็ตและส่งพิมพ์เอกสารไปใช้งานได้ โดยไม่จำเป็นต้องมาใช้บริการที่แหล่งจัดเก็บเอกสาร ทำให้สะดวกและประหยัดเวลาในการเข้าถึงข้อมูล

นอกจากนี้ยังเป็นการสงวนรักษาเอกสารต้นฉบับที่มีคุณค่าไม่ให้ถูกทำลายในระหว่างการหยิบจับเอกสาร ผู้ใช้สามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยได้ทางเว็บห้องสมุด มสธ. <http://library.stou.ac.th/> ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 เข้าไปที่เว็บห้องสมุด มสธ. <http://library.stou.ac.th/> เลื่อนเมาส์ลงมาด้านล่างสุด ดูที่เมนูด้านขวามือชื่อ “คลังสารสนเทศดิจิทัล” คลิกเลือกหัวข้อ “ทะเบียนจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย”

2.2 หน้าจอจะแสดงผลรูปแบบระบบลงทะเบียนและสืบค้นเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย เพื่อเข้าไปสู่การสืบค้นซึ่งมีวิธีการสืบค้น 2 วิธีคือ สืบค้นด้วยชื่อเอกสารและสืบค้นด้วยปีของเอกสาร

ภาพที่ 3 รูปแบบการสืบค้นด้วย “ระบบลงทะเบียนและสืบค้นเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย”

2.3 ผลลัพธ์ที่ได้จากการสืบค้นคือ ข้อมูลเกี่ยวกับปีเกิดของเอกสาร ชื่อเอกสาร คำอธิบายเอกสารหรือสาระสังเขป ตำแหน่งที่จัดเก็บ ประวัติการรับมอบ เงื่อนไขการใช้และเอกสารฉบับเต็ม

พ.ศ. ของเอกสาร	ชื่อเอกสาร	ตำแหน่งที่จัดเก็บ	เอกสารฉบับเต็ม	เงื่อนไขการใช้	ชื่อผู้มอบ	คำอธิบายเอกสาร
2529	โครงการจัดตั้งศูนย์บริการ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	ตู้ที่ ชั้นที่ กลองที่ แฟ้มที่ 2545_bk123	pdf	-	สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	โครงการจัดตั้งศูนย์บริการ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปี 2529 มสธ. ได้มอบหมายให้สำนักบรรณสารสนเทศรับผิดชอบโครงการจัดตั้งศูนย์บริการในส่วนภูมิภาคจำนวน 10 แห่งทั่วประเทศ เพื่อเป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยในการให้บริการท้องถิ่น เป็นแหล่งที่ปรึกษาแก่ข้าราชการและวิชาชีพ นักศึกษาระดับ เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย และแนวทางการศึกษาและอาชีพแก่นักศึกษาและประชาชนที่สนใจในภูมิภาค ตลอดจนเป็นแหล่งกลางในการดำเนินกิจกรรมของชมรมนักศึกษา มสธ. เริ่มก่อตั้งศูนย์บริการครั้งแรกในปี 2531 โดยขอใช้ที่ตั้งที่โรงเรียนวัด ในปี 2539 เปลี่ยนชื่อจาก "ศูนย์บริการ" เป็น "ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ" ต่อมาในปี 2543 "ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ" เปลี่ยนชื่อเป็น "ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ....(ตามด้วยชื่อจังหวัดที่ตั้ง)" เช่น ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.อุดรธานี และต่อมาในปี 2550 มหาวิทยาลัยประกาศศูนย์สำนักวิทยพัฒนา และจัดตั้งประสานศูนย์วิทยพัฒนาขึ้นเป็นหน่วยงานภายใน ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์วิทยพัฒนาทั้ง 10 ศูนย์

ภาพที่ 4 ผลการสืบค้นด้วย “ชื่อเอกสาร”

3. คลังสารสนเทศดิจิทัล ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน

เป็นแหล่งรวบรวม จัดเก็บและเผยแพร่ผลงาน วิชาการของ ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและอธิการบดีคนแรกของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ท่านเป็นนักการศึกษาและเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งเป็นผู้มีคุณูปการต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย ผลงานที่เผยแพร่ในคลังสารสนเทศดิจิทัล ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน มีหลายประเภท ได้แก่ ตำรา บทความ เอกสารบรรยาย ปาฐกถา บทสัมภาษณ์และเอกสารนำเสนอ ซึ่งล้วนมีคุณค่าและให้แง่คิดที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและวิจัย รวมทั้งสะท้อนภาพการศึกษาของไทยได้เป็นอย่างดี (วารสารณ งบประมาณ, 2561, หน้า 353) คลังสารสนเทศดิจิทัล ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน ดำเนินการภายใต้โครงการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลผลงานบุคคลสำคัญด้านอุดมศึกษาไทย สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รูปแบบและวิธีการจัดทำคลังสารสนเทศดิจิทัล ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้านคือ การแปลงสารสนเทศต้นฉบับให้เป็นไฟล์ดิจิทัลเพื่อนำมาวิเคราะห์และทำระบบเมตาตาตาเชิงพรรณนา (MODS) แล้วนำไฟล์ MODS มาทำเป็นระบบเมตาตาตาในรูป METS Document (ยวิญฐากรณ์ทองแขก, 2556, หน้า 164) และ upload สารสนเทศดิจิทัลขึ้นระบบ DSpace เพื่อเข้าสู่คลังทรัพยากรการเรียนรู้นานาชาติ ในโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (TCU GLOBE) ภายใต้การกำกับดูแลโครงการโดยสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา

การสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศดิจิทัล ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน สามารถสืบค้นผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุด มสธ. <http://library.stou.ac.th/> มีวิธีการสืบค้นและแสดงผลการสืบค้นดังนี้

3.1 เข้าไปที่เว็บไซต์ห้องสมุด มสธ. <http://library.stou.ac.th/> เลื่อนเมาส์ลงมาด้านล่างสุด ดูที่เมนูด้านขวามือชื่อ “คลังสารสนเทศดิจิทัล” แล้วคลิกเลือกหัวข้อ “คลังสารสนเทศดิจิทัล”

3.2 หน้าจอแสดงผลชื่อ “คลังสารสนเทศดิจิทัล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (STOU Digital Repository) เลือกรูปกลุ่มข้อมูลในคลังทรัพยากรชื่อ “คลังสารสนเทศดิจิทัล ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน” พิมพ์คำค้นใส่ในช่องคำค้น แล้วกดปุ่มค้นหา ทั้งนี้สามารถเรียกดูข้อมูลในคลังสารสนเทศดิจิทัลได้หลายแบบ อาทิ รูปแบบระบบเมตาตาตาทั้งแบบย่อและแบบเต็มรูปสามารถเรียกดูไฟล์เอกสาร PDF ฉบับเต็มพร้อมทั้งดาวน์โหลดไฟล์และสั่งพิมพ์ได้

ภาพที่ 5 หน้าจอสืบค้นคลังสารสนเทศดิจิทัล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

หน้าปกของเอกสารวิทยานิพนธ์		สืบค้นระบบเอกสารวิทยานิพนธ์ ส.ร. จักร ส.วิ.ส.น.		มหาวิทยาลัยสุโขทัย	
dc.contributor.author		วิไล ศรีสุวัฒน์			
dc.date.accessioned		2016-03-19T07:06:42Z			
dc.date.available		2016-03-19T07:06:42Z			
dc.date.issued		2528-12-10			
dc.identifier.other		WC220			
dc.identifier.uri		http://digitalib.stou.ac.th/handle/6625047444/2377			
dc.description		การบรรยายพิเศษ ณ โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร วันที่ 10 ธันวาคม 2528 เวลา 15.00-16.00 น.	en_US		
dc.format.extent		25 หน้า	en_US		
dc.format.mimetypes		application/pdf	en_US		
dc.language.iso		tha	en_US		
dc.publisher		[ไม่พบ : น.ป.น.]	en_US		
dc.rights		ผลงานเขียนบรรยายพิเศษวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าในชื่อของมหาวิทยาลัยสุโขทัยสงวนลิขสิทธิ์สงวนไว้เพื่อการศึกษา-สืบค้นแล้ว 4.0 (CC BY-NC-ND 4.0)	en_US		
dc.subject.other		มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ			
dc.subject.other		การศึกษาระดับปริญญาตรี			
dc.title		มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญศึกษานิพนธ์	en_US		
dc.type		Text	en_US		
mods.genre		หนังสือ-วารสาร	en_US		
mods.physicalDescription.digitalOrigin		reformatted digital	en_US		
mods.location.physical.location		ODI, Wichit Sris-an	en_US		

ค้นหา

ค้นหาในคลังวิทยานิพนธ์

ครอบคลุม

วิทยานิพนธ์ที่แนะนำ

วิทยานิพนธ์เรื่องผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่อพฤติกรรมการเรียนการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยสุโขทัย

ผู้แต่ง : อาจารย์ ดร. วิไล ศรีสุวัฒน์

ปีพิมพ์ : 2528

ประเภทวิทยานิพนธ์ : วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี

ชื่อเรื่อง : ผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่อพฤติกรรมการเรียนการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยสุโขทัย

นักเขียนวิทยานิพนธ์

วิไล ศรีสุวัฒน์

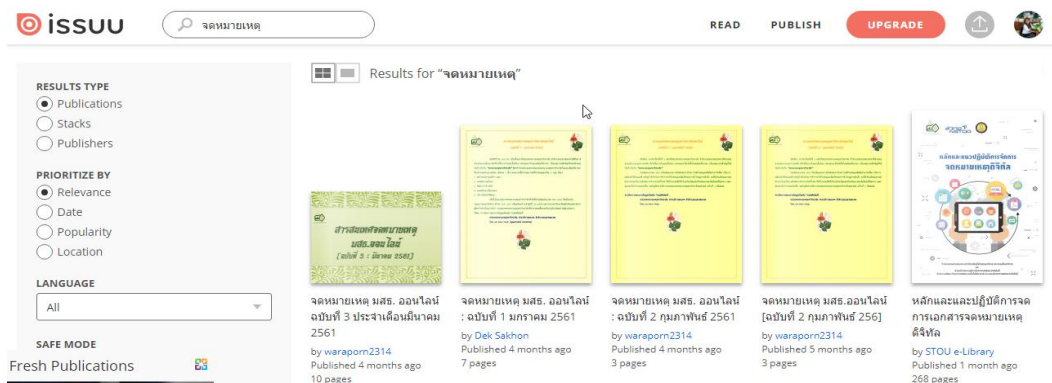
สาขาวิชา : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ภาพที่ 6 ผลระเบียนเมตาดาตาแบบเต็มรูปแบบ

4. จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์ รายเดือน

เป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยในรูปแบบใหม่ มีลักษณะเป็นวารสารขนาดเล็กในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) เผยแพร่เป็นรายเดือน หลักการสำคัญในการจัดทำจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์คือ การสร้างจดหมายเหตุดิจิทัลตั้งแต่ต้นกำเนิด (Born digital) เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งจะแสดงผลในรูปแบบ Mini e-Magazine เป็นการแชร์ข้อมูลเพื่อส่งเสริมการใช้เอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น มีขั้นตอนในการจัดทำ โดยเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกเรื่องที่จะนำเสนอ ซึ่งเป็นเรื่องหรือกิจกรรมที่เด่น ๆ เกี่ยวข้องกับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยและคนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ การออกแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ จัดทำเนื้อหาพร้อมสื่อประกอบ อัปโหลดไฟล์ PDF ที่จัดทำเนื้อหาเสร็จสมบูรณ์แล้วขึ้นเว็บไซต์ <https://issuu.com/> ซึ่งเป็นเว็บไซต์สำหรับนำเสนอหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) ที่ผู้ใช้งานสามารถสมัครสมาชิกฟรีและเข้าชม e-Book ผ่านทางเว็บไซต์นี้ โดยมีวิธีการสืบค้นและเข้าชมจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์ รายเดือนตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 เข้าไปที่เว็บไซต์ <https://issuu.com/> พิมพ์คำค้นในช่องคำค้น กดปุ่ม Enter จะปรากฏหน้าปกของจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์ ซึ่งจะระบุชื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชื่อผู้นำเสนอ ระยะเวลาที่นำเสนอและจำนวนหน้าของหนังสือ

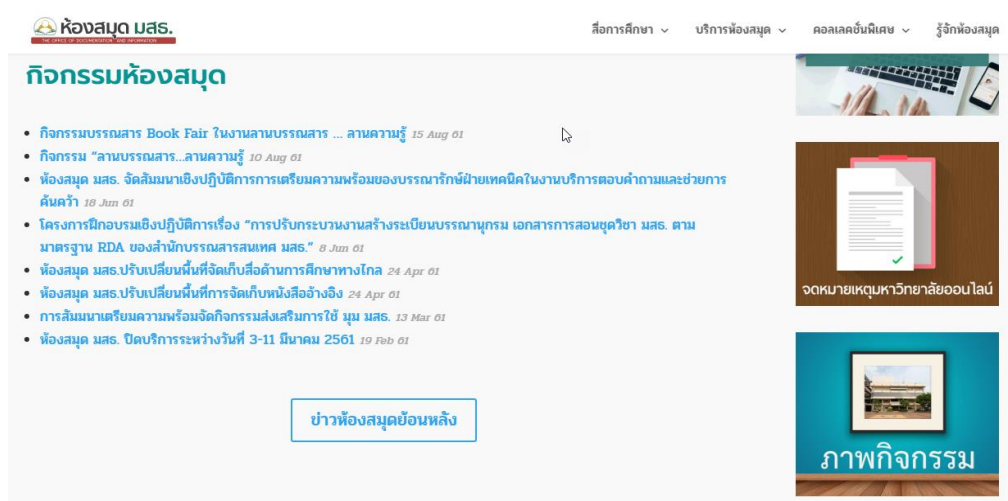
ภาพที่ 7 ผลการสืบค้น “จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์”

4.2 ผู้เข้าชมเว็บไซต์สามารถเปิดอ่านเอกสารได้ที่ละหน้าทั้งแบบย่อและขยายเต็มหน้าจอ เพิ่มความสะดวกในการแชร์ข้อมูลให้คนอื่นและ Save ข้อมูลไว้ใช้งานได้

ภาพที่ 8 วิธีการเข้าชม “จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์”

4.3 นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์ ผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุด มสธ. <http://library.stou.ac.th/> โดยคลิกที่รูปเมนู “จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์” ด้านขวามือ ตามภาพที่ 9

ภาพที่ 9 วิธีการเข้าชม “จดหมายเหตุมหาวิทยาลัยออนไลน์” ผ่านเว็บไซต์ห้องสมุด มสธ.

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

การบริการจดหมายเหตุดิจิทัลทั้ง 4 รูปแบบ เป็นการพัฒนางานบริการของหน่วยจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพิ่มความสะดวก รวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ร่วมกันในรูปแบบที่เหมาะสมกับยุคสมัย เป็นการส่งเสริมการใช้เอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ได้ข้อมูลครอบคลุมเอกสารจดหมายเหตุทุกกลุ่มซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจเลือกข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ ดังนั้นการเข้าถึงข้อมูลจดหมายเหตุดิจิทัลจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยได้ดียิ่งขึ้น ทำให้ประหยัดเวลาในการสืบค้นและเลี่ยงการหยิบจับเอกสารต้นฉบับ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เอกสารเกิดการชำรุดหรือเสื่อมสภาพ วัตถุประสงค์รองคือ เพื่อการอนุรักษ์และสงวนรักษาเอกสารจดหมายเหตุต้นฉบับให้มีอายุยืนยาว โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการแปลงเอกสาร (Digitization) ให้เป็นไฟล์ดิจิทัล หรือการย้ายข้อมูลจากวัสดุเดิมไปบันทึกในวัสดุรูปแบบใหม่ (Migration)

ข้อเสนอแนะ

การบริการจดหมายเหตุดิจิทัลเป็นรูปแบบใหม่ในการจัดการเอกสารจดหมายเหตุ ที่ผู้ให้บริการควรมีการตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาหรือข้อมูลก่อนที่จะนำมาเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากในปัจจุบันมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเอกสารจดหมายเหตุหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 และกฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งต่อผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการจดหมายเหตุดิจิทัล ซึ่งหน่วยจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ตระหนักถึงผลกระทบดังกล่าวอยู่เสมอ รวมถึงการพิจารณาถึงข้อดี/ ข้อเสียของการให้บริการจดหมายเหตุดิจิทัล เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การนำไปใช้ประโยชน์ในงานห้องสมุด

การบริการจดหมายเหตุดิจิทัลเป็นการปรับปรุงกระบวนการงานบริการเอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัย เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่เหมาะสมกับยุคสมัย ถือเป็นบริการวิชาการแก่สังคมและสนับสนุนงานด้านบริหารของมหาวิทยาลัย รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิจัย ทำให้หน่วยจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีระบบการให้บริการเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้เอกสารจดหมายเหตุในยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานห้องสมุดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่องานบริการจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชอีกทางหนึ่ง

รายการอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำนักบรรณสารสนเทศ และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ฝ่ายบริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). *หลักและแนวปฏิบัติการจัดการจดหมายเหตุดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ยวิญฐาภรณ์ ทองแขก. (2556). ห้องสมุดดิจิทัลชีวประวัติและผลงานบุคคลสำคัญ: กรณีศึกษา ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน (Digital Library of Biographies and Bibliography: A Case Study of Professor Dr.Wichit Srisa-an). ใน *การสัมมนา PULINET วิชาการ ครั้งที่ 3 บทบาท PULINET ในการเตรียมการห้องสมุดมหาวิทยาลัยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน* (หน้า 161-166). นครศรีธรรมราช: ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- วราภรณ์ ยงบรรทม. (2561). การเผยแพร่และบริการออนไลน์สารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (Sukhothai Thammatirat Open University Archival Information Online Publishing and Service). ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ PULINET วิชาการ ครั้งที่ 8 Library of Things วันที่ 9-10 มกราคม 2561 ณ โรงแรมฟอร์จูน ริเวอร์วิว นครพนม* (หน้า 346-357). นครพนม: สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยนครพนม.
- วีรญา สุติราช และ วราภรณ์ ยงบรรทม. (2559). ระบบลงทะเบียนและสืบค้นสารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (Sukhothai Thammatirat Open University Archival Information Registration and Retrieval System). ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ PULINET วิชาการ ครั้งที่ 6 Growing Green Library for All (Growing GLA)” วันที่ 16-17 กุมภาพันธ์ 2559 ณ โรงแรมลีการ์เดนส์พลาซ่า จังหวัดสงขลา* (หน้า 380-389). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.